

7. Стандарт вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.11.2018р. № 1243 URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/627/62794/5bf6bdf6cd541764411767.pdf>
8. Технології розвитку критичного мислення учнів / А. Кроуфорд, В. Саул, С. Метьюс, Д. Макінстер; Наук. ред., передм. О. І. Пометун. – К. : Вид-во «Плеяди», 2006. – 220 с.

References

1. Izbash S. S. Proektna diyalnist yak faktor socialno-profesijnoyi adaptaciyi studentiv pedagogichnogo universytetu: avtoref. dys. ... kand.. ped. nauk: 13.00.04 – teoriya i metodyka profesijnoyi osvity / S. S. Izbash. – Kyiv, 2007. – 20 s.
2. Konovalchuk I. I. Teoretychni ta texnologichni zasady realizaciyi innovacij u zagalnoosvitnix navchalnyx zakladax: avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.01 – zagalna pedagogika ta istoriya pedagogiky / I. I. Konovalchuk. – Zhytomyr, 2015. – 40 s.
3. Pometun O. I. Encyklopediya interaktyvnogo navchannya. – K., 2007. – 144 s.
4. Semenova A. V. Teoretychni i metodychni zasady zastosuvannya paradygmalnogo modelyuvannya u profesijnij pidgotovki majbutnix uchyteliv : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04 – teoriya i metodyka profesijnoyi osvity / A. V. Semenova. – Ternopil, 2009. – 43 s.
5. Serdyuk T. V. Interaktyvni texnologiyi navchannya suspilnyx dyscyplin yak zasib aktyvizaciyi navchalno-piznavalnoyi diyalnosti studentiv vyshhyx navchalnyx zakladiv I-II rivniv akredytaciyi : avtoref. dys. ... kand.. ped. nauk: 13.00.09 – teoriya navchannya / T. V. Serdyuk. – Kryvyj Rig, 2010. – 20 s.
6. Steblyuk S. V. Interaktyvne navchannya u procesi pidgotovky majbutnix faxivciv ekonomichnyx specialnostej : navchalnyj posibnyk / S. V. Steblyuk, V. I. Starosta. – Uzhgorod: Vydavnyctvo UzhNU «Goverla», 2017. – 156 s.
7. Standart vyshhoyi osvity pershogo (bakalavrskogo) rivnya galuzi znan 07 «Upravlinnya ta administruvannya», specialnosti 076 «Pidpryemnyctvo, torgivlya ta birzhova diyalnist». Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrayiny vid 13.11.2018 r. № 1243 URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/627/62794/5bf6bdf6cd541764411767.pdf>
8. Tekhnologiyi rozvytku krytychnogo myslennya uchniv / Krouford A, Saul V., Metyus S., Makinster D.; Nauk. red., peredm. O. I. Pometun. – K.: Vyd-vo «Pleyady», 2006. – 220 s.

УДК37.035. 147.091.796.85.356

DOI 10.31652/2415-7872-2019-57-155-161

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ В ОПЕРАТИВНО-СЛУЖБОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

О. В. Татарін

orcid.org/0000-0002-1947-6258

У статті розроблено та обґрунтовано методику формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності.

Основу методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності становить «Робоча навчальна програма підготовки військовослужбовців строкової служби». Автором здійснено аналіз змісту цієї програми.

Автор дійшов висновку, що методика формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності являє собою сукупність різноманітних методів, а також способів і прийомів навчання фахівців і структурно складається з організаційно-цілового (включає мету, зміст, підходи, принципи, педагогічні умови формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності) та змістово-результативного (включає комплекс методів, форм, прийомів, засобів за допомогою яких досягається результат досліджуваного процесу, сам результат, діагностичний апарат для його оцінки та опису) компонентів, передбачає такі напрями її реалізації, як виховний (тренінги професійної мотивації, тренінг фізичного вдосконалення, створення ситуації успіху, переконання, приклад, заохочення, змагання), навчальний (інструктаж, пояснення, розповідь, демонстрація, вправа, практична робота, гра, самостійна робота), діагностичний (тестування, анкетування, практичне заняття, самоконтроль, компетентні оцінки, незалежні характеристики, виконання вправ, залік).

Ключові слова: фахівці прикордонної служби, методи навчання, прийоми навчання, методика формування готовності до застосування заходів фізичного впливу.

METHOD OF FORMATION OF READINESS OF FACILITATORS OF BORDER SERVICE BEFORE APPLICATION OF PHYSICAL INFLUENCING ACTIVITIES IN OPERATIONAL-SERVICE ACTIVITY

O. Tatarin

The article is devoted to the development and substantiation of the methodology of preparing the specialists of the border service for the application of measures of physical influence in the process of operational and service activities.

The basis of the methodology for preparing the specialists of the Border Guard Service for the application of measures of physical influence in the process of operational-service activity is «Working curriculum for the training of servicemen of temporary service». The author analyzed the content of this program.

The author comes to the conclusion that the methodology of forming the readiness of specialists of the border service to the application of measures of physical influence in the process of operational and service activities is a set of various methods, as well as methods and techniques of training specialists and structurally consists of organizational and target (includes the purpose, content, approaches, principles, pedagogical conditions of formation of readiness of experts of the border service to the application of measures of physical influence in the process of operational and service activities) and content-productive (includes a set of methods, forms, methods, means by which the result is the result of the study process, the result itself, the diagnostic apparatus for its evaluation and description) of the components.

The technique developed by the author includes the following directions of its implementation:

educational (upbringing) – formation of readiness of border guards specialists to apply measures of physical influence in the process of operational-service activity by motivational criterion (training of professional motivation, training of physical improvement, creation of a situation of success, persuasion, example, encouragement, competition);

educational – formation of the readiness of the specialists of the border service to the application of measures of physical influence in the process of operational and service activities according to the cognitive criterion (instruction, explanation, narration, demonstration, exercise, practical work, game, independent work);

diagnostic – the formation of the readiness of specialists of the border service to apply measures of physical influence in the process of operational and service activities by the activity criterion (testing, questionnaires, practical classes, self-monitoring, competent evaluations, independent characteristics, exercises, offsets).

Key words: *specialists of the border service, methods of study, methods of training, methods of formation of preparedness for the use of measures of physical influence.*

Під час розроблення методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності враховували результати попереднього теоретичного пошуку, а також констатувального етапу експерименту.

Результати аналізу підсумків констатувального етапу експерименту дозволили зробити висновок, що формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності супроводжується низкою труднощів, які можна поділити на три групи: 1) пов'язані з недостатньою теоретичною розробленістю проблеми формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу й відсутністю чітких рекомендацій щодо цього процесу; 2) труднощі цільового характеру, пов'язані з недостатньою увагою педагогічного складу до формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу, з недостатнім досвідом професійної діяльності окремих викладачів, недостатнім рівнем фахових знань і вмінь, необхідних для успішного формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу; 3) труднощі методичного характеру, пов'язані з відсутністю сучасної науково-методичної літератури щодо формування готовності військовослужбовців до застосування заходів фізичного впливу.

Нааявність зазначених труднощів спонукає до обґрунтування методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності та її реалізації в навчальному процесі навчальних центрів прикордонного відомства.

Різноманітні аспекти фізичної підготовки військових фахівців розкрито у працях О. Бикової, В. Волкова, С. Жембровського, В. Краснова, К. Пантелєєва та ін. Формуванню фізичної готовності майбутніх офіцерів присвячено дослідження О. Гнидюка, А. Мельникова, О. Старчука. В окремих працях порушено проблему особистої безпеки прикордонників (Р. Сич, А. Чудик, О. Фігура), проблему готовності прикордонників до застосування заходів фізичного впливу в оперативно-службовій діяльності сьогодні ще не стала центром уваги науковців. Тому питання щодо розроблення методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності потребують окремого вивчення.

Метою статті є розроблення та обґрунтування методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності.

Результати аналізу наукової літератури свідчать про відсутність єдиного підходу до трактування методики формування професійної готовності. Зокрема, дослідники дотримуються трактування методики навчання як способу організації практичної й теоретичної діяльності військовослужбовців і науково-педагогічного складу, зумовленого закономірностями й особливостями змісту навчальних дисциплін [3, с. 9].

Методика реалізації педагогічних умов певного виду підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників, якщо брати до уваги наукову позицію В. Гащука, передбачає послідовне використання авторських прийомів під час викладання дисциплін циклу професійно орієнтованої підготовки, вивчення відповідного спеціального курсу, стажування курсантів у підрозділах (органах) охорони державного кордону [2, с. 15].

Водночас, методика організації польової практики майбутніх офіцерів з тактики прикордонної служби являє собою сукупність трьох складових: моделювання взаємодії суб'єктів та об'єктів навчання під час організації польової практики майбутніх офіцерів з тактики прикордонної служби; удосконалення навчально-матеріальної бази для проведення занять з тактики прикордонної служби та методів її використання; організація контролю знань, умінь і навичок майбутніх офіцерів під час польової практики з тактики прикордонної служби [1, с. 3].

Керівним документом, на підставі якого здійснюється підготовка фахівців прикордонної служби в Головному центрі підготовки особового складу ДПСУ імені генерал-майора І.Ф.Момота є «Робоча навчальна програма підготовки військовослужбовців строкової служби». Вона становить основу методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності.

Підготовку за цією Програмою проходять особи, які призвані на строкову військову службу та будуть проходити навчання в Головному центрі підготовки особового складу. Підготовка полягає у вивченні ними завдань Державної прикордонної служби України, визначених законодавчими та нормативно-правовими актами. У процесі підготовки військовослужбовці строкової служби мають набути необхідних теоретичних знань та достатніх практичних навичок для виконання обов'язків відповідно до майбутньої посади, а саме: з організації та несення служби в прикордонних нарядах на державному кордоні та в пунктах пропуску, застосування зброї та засобів фізичного впливу, забезпечення особистої безпеки та збереження здоров'я, застосування технічних засобів охорони державного кордону та їх обслуговування.

Основоположним принципом цієї Програми є всебічна військова та загально-професійна підготовка військовослужбовців строкової служби до майбутньої служби з охорони державного кордону.

Після успішного проходження підготовки за цією Програмою військовослужбовців строкової служби направляють для проходження служби в підрозділи органів Державної прикордонної служби України, де з ними буде проведено комплекс додаткових навчальних заходів.

Основна мета навчання – надати військовослужбовцям строкової служби достатній обсяг базових теоретичних знань та практичних навичок, які персонал буде готовий застосовувати під час виконання основних завдань з охорони державного кордону, передбачених посадовими обов'язками, навчити військовослужбовців діяти самостійно у складі прикордонних нарядів, також в якості старших прикордонних нарядів, та приймати рішення згідно з вимогами законодавчих актів України та Державної прикордонної служби України.

Після закінчення навчання за цією Програмою підготовки персонал зобов'язаний:

1. Мати певний рівень базових знань, необхідних для подальшого проходження служби.
2. Самостійно визначати форми та способи діяльності під час виконання службових обов'язків відповідно до чинного законодавства та посадових інструкцій.
3. Виконувати завдання з охорони державного кордону, протидіяти протиправній та злочинній діяльності на кордоні.
4. Ефективно діяти при виникненні нестандартних ситуацій під час несення служби з охорони державного кордону України в межах чинного законодавства.

Освітній процес планується на період навчання. Термін навчання визначають згідно з вказівками Адміністрації Державної прикордонної служби України.

3. Тривалість навчальних занять: з понеділка по суботу (6 навчальних годин).

4. Вивчення навчальних предметів повинно бути тісно пов'язане між собою, де головну роль відводять тактиці прикордонної служби, загальновійськовій тактиці, вогневій підготовці та особистій безпеці. Вивчення основних положень прикордонного контролю та правової підготовки введено до предмета «Тактика прикордонної служби», їх практичне відпрацювання здійснюється під час комплексних занять. Під час проведення занять дотримуються суворой логічної послідовності, яка забезпечує системність і комплексність навчання військовослужбовців строкової служби.

5. Під час теоретичних занять основна увага зосереджується на глибокому засвоєнні військовослужбовцями строкової служби правових основ діяльності органів та підрозділів Державної

прикордонної служби України. Усі види навчальних занять теоретичного спрямування (лекції, групові заняття) мають бути проведені з високою інтенсифікацією.

6. В основу навчання військовослужбовців строкової служби покладаються практичні заняття. Усі практичні заняття із застосування сили та використання засобів охорони кордону організовують на фоні конкретної обстановки з моделюванням типових ситуацій, які пов'язані з повсякденною діяльністю підрозділів охорони державного кордону. Під час практичних занять обов'язково планують та проводять супутні тренування зі слідознавства, з пошуку та затримання правопорушників.

7. Підготовка особового складу здійснюється в процесі навчання на теоретичних, практичних та польових заняттях та повсякденній діяльності. Основними завданнями підготовки є:

- вивчення військовослужбовцями строкової служби тактики дій порушників законодавства з прикордонних питань, навчання методів їх виявлення за ознаками поведінки та емоційного стану, здійснення психологічного впливу на них;
- формування стійких навичок володіння особистою зброєю і прийомами самозахисту, накопичення досвіду професійної поведінки, моделювання напружених ситуацій та тренування способів їх вирішення;
- набуття персоналом досвіду виконання службових завдань в умовах дефіциту часу на прийняття рішення, неповних відомостей про обстановку, невизначеності ситуації, перешкод у здійсненні службової діяльності за необхідності суворого дотримання чинного законодавства, вимог керівних документів;
- формування та вдосконалення навичок оптимальних дій та прийомів під час виконання завдань з охорони державного кордону;
- формування та розвиток у персоналу ініціативи й самостійності під час виконання службово-навчальних завдань, здатності до активних службових дій в умовах відсутності вказівок старших начальників;
- навчання прийомам і методам психічної саморегуляції під час несення служби;
- підвищення психологічної сумісності та ефективності спільних дій складу прикордонних нарядів.

8. З метою запобігання нещасним випадкам (травмам) під час користування зброєю, боєприпасами, технікою та імітаційними засобами на всіх заняттях опрацьовують питання заходів безпеки. У період навчання з усіма військовослужбовцями строкової служби приймають заходи із заходів безпеки.

9. Самостійна підготовка військовослужбовців строкової служби є складовою частиною освітнього процесу і проводиться по 2 навчальні години щодня з метою:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань та практичних навичок, отриманих на всіх видах навчальних занять;
- підготовки до наступних занять, заліків, екзаменів;
- формування культури розумової праці, самостійності та ініціативи щодо пошуку та набуття знань.

Цією програмою передбачено відповідний загальний розрахунок годин за предметами навчання (табл.

1.).

Таблиця 1

Загальний розрахунок годин за предметами навчання

№	Найменування навчальних предметів	Кількість годин
		Усього
1	Комплексне показове заняття	6
2	Тактика прикордонної служби	42
3	Загальновійськова підготовка	34
4	Вогнева підготовка	22
5	Стрйова підготовка	6
6	Статути Збройних Сил України	8
7	Особиста безпека та застосування сили	12
8	Тактична медицина	6
9	Военно-ідеологічна та психологічна підготовка	12
Всього		148

За результатами аналізу змісту програми, на формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності найбільший вплив має зміст предмету «Особиста безпека та застосування сили» (табл. 2).

Таблиця 2

Тематика вивчення предмету «Особиста безпека та застосування сили»

№	Назва теми	Кількість годин	
		Усього	з них практичні заняття
1	Техніка і тактика нанесення ударів	4	4
2	Звільнення від захватів	2	2
3	Застосування гумового кийка	2	2
4	Основні тактичні прийоми та способи безпечного затримання правопорушника	4	4
Всього		12	12

Зокрема, зміст програми включає такі теми:

Тема 1. Техніка і тактика нанесення ударів.

1. Вивчення бойової стійки та переміщення.
2. Вивчення та тренування техніки нанесення ударів руками.
3. Вивчення та тренування техніки нанесення ударів ногами.
4. Захист від ударів.

Тема 2. Звільнення від захватів.

1. Звільнення від захватів рук.
2. Звільнення від захватів одягу.
3. Звільнення від захватів задушення.

Тема 3. Застосування гумового кийка.

1. Вивчення та тренування нанесення ударів гумовим кийком.
2. Обеззброєння противника (при ударі гумовим кийком, палицею).

3. Тренування нанесення ударів гумовим кийком в умовах, наближених до реальних (ситуація з супротивником).

Тема 4. Основні тактичні прийоми та способи безпечного затримання правопорушника.

1. Вивчення основних тактичних переваг, положень утримання та правильність передачі зброї.
2. Вивчення та тренування одягання наручників в положенні стоячи, порядок проведення обшуку та конвоювання.

3. Вивчення та тренування одягання наручників в положенні навколішки, порядок проведення обшуку та конвоювання.

4. Вивчення та тренування одягання наручників в положенні лежачи, порядок проведення обшуку та конвоювання.

Ефективність навчальної діяльності досягається завдяки грамотному підбору методів навчання, оскільки вони безпосередньо формують взаємини педагогів і майбутніх фахівців під час організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Поняття «метод навчання» є досить складним. Це обумовлено багатогранністю і різнобічністю того процесу, який відображає ця категорія. У педагогіці до цього часу не припиняються дискусії відносно розкриття сутності методів навчання та їх класифікації.

Термін «метод» походить від грецького слова «methodos», що означає: 1) шлях дослідження, вчення; 2) послідовність у роботі, навчанні, викладі чогось тощо [5, с. 474].

Метод навчання – це способи та прийоми спільної упорядкованої, узаємопов'язаної діяльності вчителів і учнів, спрямовані на оволодіння знаннями, навичками та вміннями, різнобічний розвиток розумових і фізичних здібностей, формування рис, необхідних для повноцінного життя та майбутньої професійної діяльності [6, с. 318].

Широко розповсюдженим у дидактиці є також поняття «прийом навчання». *Прийом навчання* – це окремі операції, розумові чи практичні дії педагога або учнів, що сприяють реалізації навчальної мети конкретного методу; складова частина методу чи деталь методу, тобто часткове поняття по відношенню до поняття «метод». Кожен метод навчання складається з множин дидактичних прийомів, органічно поєднаних між собою і які створюють певну систему. В окремих методичних ситуаціях прийом може

виступати як метод навчання, і, навпаки, метод може бути прийомом, тому що вони є діалектично взаємопов'язаними [6, с. 318].

Наприклад, показ (демонстрація) є самостійним методом навчання. Але, коли її епізодично використовують педагог під час практичних занять для привертання уваги фахівців, уточнення порядку виконання певних практичних дій (фізичних вправ), то виступає як прийом навчання, що входить до методу практичних дій. Метод і прийом можуть взаємозамінюватися. Свою назву той чи інший метод навчання отримує за провідним дидактичним прийомом, який використовується на конкретному занятті.

До традиційних методів, які використовувалися протягом багатьох століть і застосовуються в сучасній навчальній практиці, відносять словесні, наочні, практичні, контрольні, самостійні методи. Активні ж методи навчання містять у собі певні способи, прийоми, інструменти розробки, проведення й удосконалювання процесу формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу. Вони відповідають таким вимогам:

1. Пріоритетність характеристик, запитів, особливостей фахівців-прикордонників у розробці й організації процесу навчання.
2. Співробітництво фахівців і викладача в плануванні й реалізації всіх етапів процесу навчання.
3. Активна, творча, ініціативна участь фахівця в процесі формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу.
4. Максимальна наближеність результатів навчання до сфери практичної діяльності фахівців; придатність результатів до практичного впровадження, розвитку й удосконалення після закінчення навчання.

Виходячи з цього, основними вимогами до вибору оптимального сполучення методів навчання з метою формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності можна вважати такі: необхідність урахування головних завдань навчання, які реалізують на конкретному етапі заняття й виявлення тих методів, які найбільш ефективно ці завдання вирішують; необхідність урахування особливостей застосування заходів фізичного впливу; врахування індивідуальних здібностей фахівців і ступеня їх підготовленості.

Зважаючи на те, що методика – це сукупність різноманітних методів, а також способів і прийомів навчання фахівців прикордонної служби, за результатами аналізу наукової літератури [4, с. 82–83] до компонентів методики формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності нами було віднесено організаційно-цільовий та змістово-результативний компоненти.

Організаційно-цільовий компонент методики включає в себе мету, зміст, підходи, принципи, педагогічні умови формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності.

Змістово-результативний компонент методики включає комплекс методів, форм, прийомів, засобів, за допомогою яких досягається результат досліджуваного процесу, сам результат, діагностичний апарат для його оцінки та опису.

Нам імпонує наукова позиція О. Старчука, який, розглядаючи формування фізичної готовності курсантів під час професійної підготовки, виділяє такі три напрями: виховний, навчальний та контрольний [4, с. 84] і вказує, що до структури навчальних занять обов'язково мають входити всі три зазначені напрями. Уважаємо за доцільне виділити такі напрями формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності:

- виховний (формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності за мотиваційним критерієм) – тренінги професійної мотивації, тренінг фізичного вдосконалення, створення ситуації успіху, переконання, приклад, заохочення, змагання;
- навчальний (формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності за когнітивним критерієм) – інструктаж, пояснення, розповідь, демонстрація, вправа, практична робота, гра, самостійна робота;
- діагностичний (формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності за діяльнісним критерієм) – тестування, анкетування, практичне заняття, самоконтроль, компетентні оцінки, незалежні характеристики, виконання вправ, залік.

Отже, методика формування готовності фахівців прикордонної служби до застосування заходів фізичного впливу у процесі оперативно-службової діяльності являє собою сукупність різноманітних методів, а також способів і прийомів навчання фахівців і структурно складається з організаційно-цільового та змістово-результативного компонентів, передбачає такі напрями її реалізації, як виховний, навчальний,

діагностичний. Дослідження особливостей кожного із цих напрямів становить перспективу подальших наукових пошуків окресленої проблематики.

Література

1. Березюк В. П. Методика організації польової практики майбутніх офіцерів з тактики прикордонної служби : автореферат дис. ...канд. пед. наук : 13.00.02 / Віктор Петрович Березюк ; Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Богдана Хмельницького. – Хмельницький, 2015. – 20 с.
2. Гашук В. А. Педагогічні умови деонтологічної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата пед. наук : 13.00.04 теорія та методика професійної освіти / В. А. Гашук. – Хмельницький, 2016. – 20 с.
3. Мірошніченко А.А. Методика формування фахових командирських компетентностей майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі вивчення загальновійськових дисциплін: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата пед. наук : 13.00.02 теорія та методика навчання (загальновійськові та військово-спеціальні дисципліни) / А. А. Мірошніченко. – Хмельницький, 2018. 20 с.
4. Старчук О. О. Методика формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Старчук Олександр Олександрович. – Хмельницький, 2011. – 199 с.
5. Сучасний тлумачний словник української мови : 100 00 слів / за заг. ред. В. В. Дубічинського. – Харків : Школа, 2009. – 1008 с.
6. Ягупов В. В. Педагогіка : навчальний посібник. – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.

References

1. Bereziuk V. P. Metodyka orhanizatsii polovoi praktyky maibutnikh ofitseriv z taktyky prykordonnoi sluzhby : avtoreferat dys. ...kand. ped. nauk : 13.00.02 / Viktor Petrovych Bereziuk ; Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. Bohdana Khmelnytskoho. – Khmelnytskyi, 2015. – 20 s.
2. Hashchuk V. A. Pedahohichni umovy deontolohichnoi pidhotovky maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv: avtoref. dys. na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata ped. nauk : 13.00.04 teoriia ta metodyka profesiinoi osvity / V. A. Hashchuk. – Khmelnytskyi, 2016. – 20 s.
3. Miroshnichenko A.A. Metodyka formuvannia fakhovykh komandyrskykh kompetentnostei maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv u protsesi vyvchennia zahalnoviiskovykh dystsyplin: avtoref. dys. na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata ped. nauk : 13.00.02 teoriia ta metodyka navchannia (zahalnoviiskovi ta viiskovo-spetsialni dystsypliny) / A. Miroshnichenko. – Khmelnytskyi, 2018. – 20 s.
4. Starchuk O. O. Metodyka formuvannia fizychnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv do viiskovo-profesiinoi diialnosti : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Starchuk Oleksandr Oleksandrovych. – Khmelnytskyi, 2011. – 199 s.
5. Suchasnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy : 100 00 sliv / za zah. red. V. V. Dubichynskoho. – Kharkiv : Shkola, 2009. 1008 s.
6. Yahupov V. Pedahohika : navchalnyi posibnyk. Kyiv : Lybid, 2002. 560 s.

УДК 378.015.31.041:37.011.3

DOI 10.31652/2415-7872-2019-57-161-167

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

В. А. Фрицюк, В. М. Фрицюк

orcid.org/0000-0001-6133-2656

У статті охарактеризовано окремі моменти формування креативності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вивчення дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін», метою вивчення якої є поглиблення професійної компетентності майбутніх викладачів музичного мистецтва, розширення досвіду педагогічної діяльності, формування у студентів готовності до викладання музичного інструмента у дитячих школах естетичного виховання. Наголошується на важливості взаємодії викладача і студента за принципами гуманістичної психології: безоцінність у прийнятті інших, психологічна безпека і підтримка; на необхідності використання відповідного комплексу педагогічних впливів.

Ключові слова: креативність, майбутні учителі музичного мистецтва, професійна підготовка, фахові дисципліни.